

Martin Eckert : Praha 1990

Pred výkladom mäsiarstva stáli starí ľudia, pozorujúc mäso a klobásy. Na hákoch viseli salámy hrubé ako ramená a údené šunky. Kože zo slaniny, bravčové hnáty a paštéty sa vršili dohora a starci i stareny vo svojich hnedých plášťoch mlčky obdivovali dobre prerastaný kus hovädziny na otáčavom kotúči. Tak ako keď sa možno niekomu v západniarskom obchode s automobilmi prezentuje kabriolet a ľudia si pritom predstavujú, ako s ním prejazdia strmý morský breh Azúrového pobrežia a lenko im bude pražiť na nosy.

Rachotiaca Lada, Moskvič, Škoda aj ruská Volga s ťokovanými taxikárskymi pásikmi po stranách, čmudiace autobusy, nákladné autá a ťengajúce červeno-biele električky sa predierali zo všetkých strán ku križovatke. Dvere sa otvárali, nohy a ramená sa schádzali i rozchádzali, iné sa tísli dnu do hrčovitej masy, ktorá sa okolo nich mätko uzatvárala. Na chodníku stáli autá a v druhom zástupe na okraji cesty aj vozidlá so zapnutým výstražným majákom. Tí, čo pred nimi včas neuhli do ľavého jazdného prúdu, náhle zabrzdili a ťekticky hľadeli ponad rameno.

Pred obchodmi sa ľudia radili do zástupu, staršie panie držali v ľednej ruke nákupné tašky a ťietky, druhou rukou si opatrnými dotykmi kontrolovali frizúru, čakajúc na nákupný košík, ktorý im podali pri pokladni. Vo výklade boli vedľa západonemeckého Arielu nahromadené aj východonemecké pracie prášky do tvaru pyramídy, vždy striedavo zelená a ťhodrá škatuľa, hneď pritom veľké červené upozornenie: Pozor ! Nové dávkovanie!

V ľolnej časti Václavského námestia som sa vtlačil do bufetu a ťodil som do seba tanier guláša. Stál som na lesklej oceľovej ploche a ťpočas toho, ako som

rozhrýzoval žilnaté mäso, som načúval cudzím ľuďom. Tak! Tak! Taktaktaktak!
Rachotilo to ako guľomet, syčalo a ťraskalo, pravá kastanetová párty!

Cível som do ulice na ponáhľajúcich sa ľuďí, držiacich pevne svoje klobúky alebo premočené dáždníky. Dolu sklenenou tabuľou pred mojím nosom stekali kvapky ako strieborné nite a ja som chvíľu pozoroval prostitútky v ťasáži oproti, poriadne zahalené vo svojich kožuchoch, ako si unudene striasajú kvapky z ťižiem,.

Páčilo sa mi to, zdalo sa mi skvelé celý deň sa ponevierať - žiadne táraniny a tlaky, aby sa človek o ťiečo snažil, mal ciele alebo aby sa musel obhajovať. Mal som čas, koniec bol v ťedohľadne a ťhoje marky, ktoré mi Driss zanechal, mali predsa nejakú hodnotu!

Na každom rohu bolo ešte počuť Change! Change money!, šíriace sa hore-dole Václavským námestím pomedzi nervózne postavy zjazvené kiahňami.

Na začiatku to bolo jedna ku piatim, potom jedna ku deviatim a ť chvíľu neskôr už jedna ku dvadsiatim. Ale potom sa všetko pokašľalo. Najprv mi v ť jednom prašnom domovom vchode vtisli do ruky zväzok bezcenných bulharských denárov a potom som dostal jednu po hube. Tučný začal šprintovať predo mnou ako zajac za roh a ťtedy som mu skočil na chrbát - zostal riadne zaskočený! Striasol ma zo seba, ešte raz natiahol ruku a ťdal mi jednu takú, že ma to šmarilo doprostred cesty pred električku.

- Mal klobúk? pýtali sa policajti.

- Áno, povedal som, a ťbol trochu zhrbený.

Zapísali to. Všetko naklepali do stroja. Potom ma na pol noci zavreli do nahnedo vykachličkovanej cely - žiadna pričňa, dvere, iba mreža vpredu. Ráno konečne prišiel objednaný tlmočník a ja so musel všetko poprieť.

- Pýtal si odo mňa cigaretu.
- Aked' ste mu chceli dať oheň, tak vám ten cigán siahol do vrečka nohavíc.
- Nevie, či to bol cigán! Bola tma.
- Ak potom ušiel ten cigán s peniazmi preč.
- Presne, tak to bolo, povedal som.

Neverili mi ani slovo. Výmena peňazí na čierno, to im bolo fuk. Chceli vedieť, ako som prišiel do krajiny bez víz a bez pečiatky. To ich zaujímalo najviac.

- Nikto sa ma na to nepýtal, povedal som.

Nechali ma ísť, pretože som mal západonemecký pas. Prižmurili oko. Dali mi 48 hodín na to, aby som opustil krajinu. Predsavzal som si byť menej chtivým, pretože mesto bolo plné ľudí.

Do neskorej noci som sa vliekol ďalej a hľadal kvetinárstvo, to kvetinárstvo, v ktorom nám ukázali cestu. Kráčal som a hľadal - dookola v kruhu. Veľký výklad s kvetinovými dekoráciami, vázy so svietiacimi kvetmi, priateľská predavačka - to všetko sa rozplynulo vo vzduchu. Prehľadal som fakt všetky ulice, až kým som ich mená nevedel naspamäť: od Staromestského námestia, cez Karlovú, od Karlovej cez Karolínu Svetlú po Národnú, a od Národnej cez Spálenú, Lazarskú, Vodičkovu znova na Václavské námestie, Václavské námestí, a tak ďalej v labyrinte domov, obštaných lešeniami a vešaných vrecovinou. V temných drevených tuneloch, vedúcich cez úzke uličky ako ochrana pred

padajúcim priečelím, vŕzgali dosky a všade sa ozývali kroky vzdalujúcich sa chodcov. Spráchnivené fasády, tmavé vchody do dvorov, cez ktoré vlietala tieseň.

Keď som sa unavil, vystriedal som pár krčiem. Ľudia tam sedeli v jednoduchých, neozdobených priestoroch pri nahrubo otesaných stoloch. Skoro večer vládol všade nával, obzvlášť v centre mesta, kde sa často nachádzalo vedľa seba tri, štyri aj päť pivární. Pivo bolo ako chlieb. Každú chvíľu prichádzal čašník v čiernych nohaviciach a bielej košeli s ťerstvo načapovaným nákladom, chňapol poloprázdny džbán pred nosa a postavil tam nový. Potom urobil čiarku na prúžok papiera. Pilo sa rýchlejšie, ako sa stihla rozpadnúť biela pena.

Vtisol som sa do kúta, ktorý nebol obsadený štamgastmi, vedľa dvier vedúcich na toaletu alebo vešiaka na kabáty, takže som prichádzal s ľuďmi stále do kontaktu - musel som vstať alebo im s úsmevom podať kabát. Tu sa vždy niečo dialo! Vždy sa bolo na čo pozerat'. Rozprávalo sa, búchalo sa po stole, tu i tam bolo počuť slovné roztržky a pítí robili zo seba pred svojimi kumpánmi opice, až pokým tam zrazu nestála žena ako v českých filmoch, niekedy pritom použila ako argument kričiacie dieťa a prísne ťáhala svojho starého domov.

Pri vedľajšom stole sedelo ešte pár stavebných robotníkov, pojedali utopencov k pivu a prudko diskutovali. Zaprášené vlasy im strapato trčali nad goliermi modrých pracovných odevov. Na bielej stene obloženej drevom do výšky človeka visel iba starý kalendár nejakého pivovaru s chlpatým capom na zadných nohách, nesúcim pred sebou drevený krčah. Rovno oproti zádveriu výčapný pult s výpustnými kohútikmi, kde druhý čašník unavene plnil posledný polliter.

Na konci sa všetko postupne upratalo, najprv špáradla, tanier s ťorením i ťoľou, potom popolník a ťakonic masívne pivné podložky z ťieleho porcelánu. Potom ako sa ostatní hundrajúc zdvihli, sedel som sám medzi vyloženými stoličkami a ťdržal pevne svoj pohár. Pivo bolo prvé slovo, ktoré som sa naučil. ťZvolanie Konec, pane! Zavíráme! sa šírilo podráždeným tónom hlasu. Pretočil sa za mnou kľúč.

Na Staromestkom námestí pred radnicou stála skulptúra - dozlata nalakovaný trabant na štyroch statných sloních nohách z ťpenky, snád päť, šesť metrov vysoký. Vzadu na poznávacej značke stálo: Quo vadis?

Mal som to na háku. Pri chutnom pive v ťmnohých pekných krčmách som začal iba tak pre seba trochu rozmýšľať, a to veľmi obozretne.

- Ísť domov? pýtal som sa seba. Domov je tam, kde sa všetci navzájom doberajú.

- Čo lepšie ako smrť nájdeme zakaždým, hovoril som si.

- Bež cez oheň! volal som na seba.

Tak som bľabotal sám so sebou ako blázon. A ťšťastný z toho, že som vlastne pekný a ťystrý šrac, som zmizol úzkym priechodom medzi domami.

Zobudil som sa na premočenej lavičke v ťparku, znečitlivený od chladu. Kameň. Namáhavo som sa vystrel. Vedľa mňa si niekto skladal svoj lepenkový kartón, zachrípnuto kašľal, medzi perami pokrkvanej ohorok. Jeho sivé strnisko sa modrasto lesklo.

Tackal som sa cestou cez park. Všade na lavičkách, medzi krovím, v ťpine ležali ľudia.

S ťozcuchanými vlasmi sa pod zafúľanou dekou tislí k ťsebe dve deti tmavšej pleti, v ťpánku trhali ich čiernymi mihalnicami.

Vo veľkej hale hlavnej stanice na sivočiernej pásikavej granitovej podlahe sedeli unavení a ťahaní ľudia okolo obrovského nákladu batožiny. Útržky ruštiny a ťhé jazyky, ktorým som nerozumel.

Najprv smerom dolu ku skrinkám staničnej úschovne, kde som mal uzamknuté veci. Potom predom mnou na pohyblivých schodoch vedúcich hore stál nacko v ťpriúzkych havlovkách. Spomedzi lemu nohavíc a ťanád mu vykúkali tenisové ponožky so svetlomodrými pásikmi, aké je lacno dostať u ťvietnamcoch.

Hneď za dverami sedel chlapík v ťbielom plášti, z ťrádia hrmela dychová hudba. Keď moje dve mince zaštrngali na tanieriku, prideli mi dva tenké lístky toaletného papiera. Bolo to dvakrát také drahé ako v ťreštauráciách alebo na všetkých iných verejných toaletách. Ale dali sa tu kúpiť farebné pornočasopisy, rozvešané na stene a ťdá sa mi, že sa tam dialo aj všeličo iné. Pretože pri pisoárovom žliabku stáli typy, ktoré vôbec nečúrali, iba si vzájomne okukávali vtáky. V ťrevených kabínkach boli načmárané adresy ponúkajúce šukačku a ťlovek si mohol zatahnúť závoru, čo inak tiež nikde nebolo možné.

V ťdelom meste neboli žiadne záchodové dvere, ktoré by sa dali uzavrieť. Človek sa musel vždy veľmi rýchlo vysrať za otvorenými dverami, nikde sa nedalo v ťpokoji, nerušene vykadiť. Po rannom sraní som si obliekol čisté veci. Pri umývadle pred zrkadlom som sa oholil so studenou vodou. V ťpozadí stále umcaca, umcaca, didi, didi, didi, umcaca, umcaca, um-ca, um-ca, tarara! Modré kruhy pod očami, vyzretá výražka na brade.

Napriek tomu som tam chodil pravidelne raňajkovať. Predstavoval som si, že vedľa mňa sedí Driss a ťpopritom sa odvíjajú skutočné aj vymyslené rozhovory.

- Akéď teraz robíš autolakovača, možno ťa vezme Goerdeler, to by ťa iste zaujímalo!

Je to totálny profík, počul som, že začal montovať autá v deviatich rokoch, ten prejde len tak rukou po povrchu a zacíti každú hrču...teraz si opravil Mercedes 124, na ktorý padol kmeň stromu... všetko originálne diely, už na ňom nič nevidno, iba škrabanec uprostred palubnej dosky, ten trochu nabrúsil a nechal ho tam naschvál ako dôkaz... Počul som, že Goerdeler hľadá ešte jedného lakovača!

Oproti mne pri vedľajšom stole sedel starší pán v prúžkovanej košeli i svetlom saku s rukami prekríženými na svojom obrovskom bruchu a zdvorilo, rezervovane sa na mňa usmial. Mal riedke snehobiele vlasy, malé čerešňovočervené ústa a pichľavé modré oči. Keď som spozoroval, že má skutočne na mysli mňa, kývol som mu. Postavil sa, prišiel ku mne a podal mi svoju vizitku, na ktorej stálo: NEMČINA, ANGLIČTINA, FRANCÚZŠTINA.

Bez okolkov mi ponúkol ubytovanie u seba za 15 mariek vrátane raňajok.

- Ale toľko predsa platím v hoteli Európa! klamal som.

Udivene zdvihol obočie.

- Ako cudzinec zo Západu?

Až neskôr som pochopil, akí sme boli s Drissom šťastlivci, keď nám v slávnom hoteli za smiešnu cenu prenechali jednu z izieb. Pretože hotely boli vždy plné. Sprostredkovatelia rezervovali isté množstvo lôžok za jednotné ceny, ktoré potom ďalej predali za devízy cestovným kanceláriám zo Západu. Boli to privilegovaní ľudia s kontaktmi aj s reálnou predstavou, ako vyzerajú ceny na Západe, ako veľa tam človek zarába a koľko možno od neho požadovať. Pre všetkých ostatných však boli štáty na opačnej strane čerstvo otvorenej hranice iba vzdialenou rozprávkovou krajinou, ktorá sa vznášala niekde v mlhách závojoch.

Ak normálni ľudia niekoho pri vydávaní alebo účtovaní obrali o desaťnásobok, mali zlé svedomie, lenže človeka to takto vyšlo ešte celkom lacno. Ale že na zlatom Západe vďaka človek zaplatil päť mariek za pivo, čiže skoro polovičné mesačné nájomné, to mohlo byť len propagandistické klamstvo komunistov.

Rýchlo sa to ujalo. Neskôr boli všade jedálne lístky, cenníky, tlačivá na kolkované dane a blokové pokuty v dvojakvej verzii pre domácich a pre Západniarov s prikorenými cenami, čo malo taký vedľajší efekt, že v mnohých krčmách sa Česi prestali obsluhovať.

Ale každú noc na Václavskom námestí s Havlom, Dubčekom a Martou Kubišovou, ktorá neskôr v televízii moderovala „Chcete mĚ?“, chceli všetci veriť tomu, že teraz začne raj, zlatý vek ľudstva, že sa Čechy premenia na krajinu, kde tečie mlieko a med a že sa všetci ľudia začnú ľubiť.

Zašky som vytiahol staré vyúčtovanie.

- Ale fakt! Pozrite! Tu je to!

Mal som ešte v kapsě pár korún, dost' na raňajky, pivo, klobásu, prepečený hermelín a na cestovné lístky, aby som mohol prespať v nočnej električke. Ale s týmto človekom som sa mohol aspoň porozprávať. Ale niečo sa muselo stať, kým som začal byť špinavý a zapáchať. Opýtal som sa ho, kde sa nachádza jeho byt.

- Och, celkom blízko, sotva pätnásť minút od centra.

Vytiahol som svoju mapu mesta. Musel mi to ukázať. Bolo to ďaleko, jeden z posledných domov na severnom okraji mesta, vzadu bol už len les.

- Dobre teda, pripustil, desať mariek! Raňajky budem rátať ale osobitne!

Rozhodol som sa nechať si svoje veci pre istotu v krinke staničnej úschovne. Falošný doktor, pomyslel som si, lebo mi ťažko padla predstava, že bol odkázaný na to, aby poskytoval nocľah neznámym chlapom.

Keď sme sa ponáhľali k jeho wartburgu, pohrdavo povedal:

- V hoteli Európa sa stretávajú homosexuáli. Už ňa to budeš mať lepšie!

Trmácali sme sa v jeho zhrdzavenej kraksní magistrálou, mestskou autodráhou hore kopcom na pražskú perifériu. Sídlišká. Míle šedého betónu pozdĺž nekonečných ulíc. Jamy na vozovke a poprúkaný asfalt, vedľa ktorého sa udržalo pár kusov hnedastej trávy.

Na konečnej zastávke zaparkoval auto pred matné sklá samoobsluhy. Míňali sme kontajnery a rozstrapatené krovie. Prešli sme popri celom bloku a cez plechové dvere, v ktorých bolo chýbajúce sklo nahradené kusom lesklej lepenky, sme vstúpili do tmavej domovej chodby. Výtťahom na piate poschodie.

Potom ako uvoľnil tri rôzne zámky, som si hneď musel vyzuť topánky a dostal som hnedé šľapky z melej kože. Byt bol takmer prázdny. Kuchynská linka, podlaha z nolea a obývačke, kde ma posadil vedľa skladacích dverí, dyhovaná obývací stena, skladací gauč, dve obšúchané kreslá a stôl. Ponúkol mi čaj.

- Áno, dám si, povedal som.

Na bielo vymaľovanej stene som objavil svetlejšie obdĺžniky, kde sa vešľavali obrazy. Zaregistroval môj pohľad.

- Dostaneš kľúče, povedal, Ale keď nie som doma, nepúšťaj nikoho dnu! Hlavne nie moju ženu!

Kým niečo robil v kuchyni, začal rozprávať o svojom manželstve. Mal smolu, že ho okráda. Chýbala mu jeho polica s korenčkami!

- Potvora! Tá flandra falošná! nadával

Pýtal som sa sám seba, či hrá divadlo, alebo či cíti ozajstnú bolesť, ktorú sa musí podeliť s niekým neznámym.

- Chce mi vziať byt! Ale pritom sme byt v Motoli, ktorý som do manželstva priniesol ja, vymenili za tento tu! Ach! To sa ale sekla!

Napriek svojmu tučnému bruchu sa pohyboval s ľahkosťou hrocha, tlačil sa cez skladacie dvere, pretože v kuchyni už vrela voda.

Keď sa vrátil, boli jeho oči sotva väčšie ako úzke štrbiny. Žmurkal, položil šálku a hľadel za viečkami. Vyzeral strašne vyčerpane.

- Daj si citrón! nabádal ma. Je to liek! Baktérie sa dajú zrdla na útek!

Ako som čoskoro zistil, bola to veta, ktorá patrila do jeho štandardného repertoáru, aby pri jedení jednoducho niečo povedal. Keď jedol lyžicou hovädzí vývar alebo si opražený chlieb natieral cesnakom, ktorý si obzvlášť cenil kvôli jeho čistiacej účinku, potom bezpodmienečne bolo počuť:

- To je ale sila! Aaah! Ide to rovno do krvi!

Ukázal mi aj svoju dizertačnú prácu o používaní určitého člena v nemčine, ktorým bol úplne posadnutý. Na určitý člen kládol najväčší dôraz.

Predtým vyučoval ruštinu v závodných kurzoch pre Chemopetrol, ropovod Družba. Teraz to bolo všetko v háji. V behu bola angličtina alebo francúzština ako výraz jeho mladosti za prvej republiky. Ale nemčina, podobne ako neskôr, reč nacistov.

Ak práve nenadával na ženu, vyjadroval sa prostredníctvom schematizovaných viet, ktoré šikovne varioval. Z povolania bol zviazaný k tomu, aby nepretržite dookola verklikoval katalóg fráz, ako keď Tibetania melú svoje modlitby.

O jeho záležitosti nejavil záujem, načíňal iba konvenčné témy. Moje málo sľubné, so zádrhmi formulované príbehy počúval len na pol ucha, až kým som

sám nestíchol. Nikdy sa k nim ani nevrátil. Vrazil som si, že vo svojich šesťdesiatich - sedemdesiatich rokoch, koľko približne mohol mať, sa už musel napočúvať dosť otrepaných vecí.

Čoskoro sa pobral zase do svojej izby, ktorá sa nachádzala hneď pri vchodových dverách a bola uzamknutá. Ešte som chvíľu posedával a prstami hladil chrbty kníh. Predovšetkým knihy o šachu, gramatiky, cudzojazyčné príručky – samá odborná literatúra. Potom som chňapol kľúč, ktorý položil predomňa, zobral som si topánky a potom som za sebou zatiahol dvere.

2. diel

Prišiel som, ako bolo povedané, z jedného juhonemeckého mestečka, kde sa početní občania predvádzajú od rána do večera so svojím vylešteným Daimlerom pred garážou, čínskou trávou v predzáhradke a tisícorakými nevkusnými drobnosťami, aby ich to niekam vynieslo.

Sídliskoví ľudia sa podobali na jesenné motýle, ktoré sa už nasledujúcej jari nedožijú. Ešte sa chvíľu trepotali, ale už sa viac nevzdialili od zeme.

Bledé deti s krátkym krkom medzi ramenami boli nehlučné. Dóza na olovrant a školská aktovka ich tlačili k zemi. Keď autobus vyrazil, ustato si opreli hlavy o oklo.

Po nociach som pozoroval z kuchynského okna ľudí z ranej šichty na ceste domov. Osamotené postavy, ktoré sa potácali v brómovom svetle oblúkovej lampy. V bloku oproti za záclonami svetlá televízorov - namodro

blikajúce opály - a pred nimi čierne siluety, nehybne prečkávajúce rovnako ako ja.

Po ránoch kulisa blokov, spomedzi ktorých sa vynáral kútik oblohy, kašovité a svetlosivý ako ovsené krúpy. Na parkovisku sa rozsviecovali prvé reflektory, motory sa zajakávali; žltý kužeľ svetla osvetlil ženu v župane a v kroví veľkého tmavého psa.

Henrich tam stál v papučiach a škrabal sa po bruchu. Svoje pásikavé pyžamo nosil vždy s tvoreným rózporokom a hýbajúcimi gombíkmi.

Musel som sa mu ku všetkému priznať.

Bol z toho mimo. Zaryčal, chcel svoje peniaze!

Sedel som na kuchynskom stole a hýbal som jeho pohľad.

- Nemám nič, povedal som, Cigáni mi všetko ukradli!

Premeriaval si ma matným pohľadom. Dokonca aj v tom odeve mu jeho tučné brucho prepožičalo nedotknuteľnosť a česť, pretože sa držal tak vzpriamene.

- Porozprávame sa dnes večer!

Nesmel som zostať v byte sám. Bol nazúrený, zavrtel hlavou, keď si obúval topánky, a zatresol za sebou dvere.

Znova som sa túlal mestom.

Nazad som sa doplazel večer. Zazvonil som, zvnútra zarachotil zámok. V hľadbe som si vyzul topánky a keď som sa chcel znova narovnať, buchol som zadnou časťou hlavy do skrinky s telefónom.

- Do riti! povedal som, Sakra!

Ani okom nemihol. Mal nepreniknuteľnú tvár s visnutými čelustami dogy.

- Hráš šach? opýtal sa...

- Áno, povedal som.

- Čaj? spýtal sa.

- Dám si, odpovedal som.

Zo svojej spálne priniesol šachovnicu, figúrky a šachové hodinky. Mal som biele, a tak som mohol začínať.

Keď bol prvý pešiak fuč, potreboval som už trochu viacej času na premyslenie. Ak mám byť úprimný, do krvi som si obhrýzol nechty. Sedel oproti mne neotrasiteľný ako skalnatý výbežok a nepotreboval ani dve sekundy na ťah. Potom svojimi bielymi mäsitými prstami udrel do hodiniiek a okamžite ma zrušil.

- Šach – mat.

- No hej, povedal som, keby som bol dámou –
Kývol rukou.

- Je tu taká možnosť, že si uľahča dlhy odpracuješ.

Stal som sa pomocným učiteľom. Existovala predsa len táto jedna možnosť, popri inej. Henrich ma brával so sebou na svoje kurzy. V hale miestnosti v zadnom dvore starého mesta sedeli lekári, inžinieri a zamestnanci zahraničnej obchodnej banky, ktorí boli chytrí preštelovaní na Západ. Vypytovali sa ma, či je Henrich naozajstný tromf, pretože už boli presýtení stupidnými učebnicami a po celom dni v práci počas vyučovania obyčajne driemali alebo pokojne chrápali. Musel som iba niečo porozprávať, to bolo všetko.

Na konci vytiahol Henrich gitaru a všetci spolu spievali pesničku.

- Na Havaii nie je žiadne pivo, žiaden chladný flek, a ba od hulákania smäd neodíde preč!

Na ceste domov v autobuse ma nalieval ruskými slovíčkami, mal som opakovať vety ako papagáj. Bol tým posadnutý. Pravdepodobne chcel zostať v dviku pre prípad, že by sa vrátili Rusi a ja som mu slúžil ako sparring-partner.

Telefonicky sa učil po taliansky. Doma sa trápil s konverzačnými kazetami – nová provokácia osudu tak krátko pred penziou. Stonal. Keby ešte len chvíľku boli počkali so svojou nežnou revolúciou! A televízii? Samé zločiny, zdražovanie a homosexuáli! Vládu hľadal BBC. Aj by to bol prežil, bola to čisto otázka prispôsobivosti.

- A keď človek žerie ráno riťou, potom ja skrátka seriem ústami!

Tak sa povzbudzoval.

Popritom som mu viedol domácnosť. Prestieral som stôl, chodil na nákupy. Naučil som sa, čo znamená mouka, maslo, deset deka salámy. Musel som predkladať pokladničné bločky.

Henrich mal jedného syna z prvého manželstva, ktorý ho z času na čas prišiel pozrieť. Vzdal sa toho, aby mu niečo vstěpoval.

Radek bol silný, vzpíeral, ale mal len chabé páperie nad hornou perou, pokým ja som sa už denne musel holiť. Mohli sme si síce sotva rozumieť, ale chodili sme sa spolu vonku rozptyľovať: do Holešovic ku železnici, na breh Vltavy, do Lunaparku.

Starý vozňový park ležal opustený. Na strelnici, ktorá pochádzala prinajmenšom z dvadsiatych rokov, sa nedalo nič vyhrať. Plechové zajace, divé svine i srnce rachotili na ozubenom súkolí, poľovník v zelenej sukni mieril spoza stromu... Dávali sme presné zásahy, až pokým sa za rozstrieľanou lesnou kulisou nič viac nevynorilo. Starý nám bez slova nabíjal zásobník. Tri zásahy do karty z pepenky, doprostred červeného srdca.

V štánku sme si kúpili fľašu pepermintového likéru, čo hned' udrel do hlavy, k tomu krabičku Petier, ktoré hned' vyhasli, keď z nich človek sústavne nepotáhoval.

Na ruskom kole sme sa mohli vozit', až pokým sme už nevládali sedieť. Boli sme jediní hostia a ničnik za pokladňou driemal alebo na nás zabudol. Horská dráha bola smrtiaca! Zhrdzavená konštrukcia, opotrebované koľajničky, voz v zákrutách kvičal a kýval sa, a keď človek nestiahol hlavu alebo natiahol von ruku - amputácia.

Bola tam aj prepadnutá tanečná plocha a kúpalisko - jediné miesto, kam ľudia do lunaparku ešte chodili. Zvonku kocka z červených, modrých a bielych obkladačiek. Viatni si ma jeden obkukoval. Radek sedel na okraji bazéna, koketoval so svojím telom, hompáľal nohami vo vode. Ponoril som sa, pretože pod vodou bolo krásne ticho. Moment, keď sa človek vynorí a zrazu sú tu zase zvuky.

Potom sme sedeli v nastávajúcom súmraku s našou fľašou žbrndy pred Krížikovou fontánou. Pršalo, kvapky žblnkali z prístreška dolu do kaluží a odometry ťažkopádne tancovali dementnú choreografiu do taktu Smetanovej Vltavy.

Večer som chodieval von do južnej časti mesta, do oblasti panelákov, ktoré vyrastali náhle za horizontom zľavnej krajiny, železnice zo smeru D1 Humpolec / Brno / Linz. Šedé bezokenné monolity, ktoré pripomínali všetko, len nie domy, iba ak uzavretú zónu, zásobárňu surovín, zbraní alebo pristátie Borgov či praveké kultúrne stredisko pre mravčieho boha.

Autobus zastavil na bulvári. Vblesom svetle oblúkových lámp kriřovatka a sprievod putujúci do temnoty. Cesta viedla dolu klzkou řikmou plochou, stále ďalej mrholilo do tváre. Ař kým sa v dialke na konci zarovnaného terénu nevynorili zahmlene najprv svetlá, a potom kontúry desať alebo viacposchodov ych blokov. Stáli priečne vřhlukoch a pripomínali viaceré řkatule uzavreté vřednej. Posledné socialistické sídliská, ktoré sa práve dostavali.

Rozkopen e jamy, spleť kanálov a ř abov, ktoré sa museli prekračov at na zbit ych doskách, nespotrebované stavebné dielce nav rřen e kriřom-kriřom na seba ako hračka obra, z ktorých vyčnievali inřtal acie, potrubia, elektrické káble a medzi to kopce piesku, haldy odpadu.

Jednotlivé bloky mali na řlt ych svetelných tabuliach mená českých riek Lab e, S azava, Vltava, aby si človek nezm ylil vchod.

Vřade som rozveřal svoje plag atiky, ktoré mi napísal Henrich: vřintern ate Vltava, rovnako aj vřKajetanke, na v ypadovke do Karlových Varov alebo vřytovke v Tr oji.

Keďže ľudia zo dňa na deň zařali vonku pobehov at s řwalkmanmi a řazykov ymi kazetami, celý národ sa naraz naučil po anglicky. Na schodoch:
- A řmicrowawe to heat up frozen burritos –
pořul som opakov at starého z řorn eho poschodia,  o práve vpl aval za roh. Vyzeral tak hl upo so svojím m asit ym řuf akom a řhastn ymi vlasmi. Henrich vravel, že to bolo veľké zviera plánovaného hospodárstva, riaditeľ řt atnej plánovacej komisie.

Pozdravil som, nezaregistroval ma.

Ráno v metre, pri nákupoch pred kasou, v električke s cudzím laktom v šiji, izolovaní ľudia so štopľami v šiiach načúvali cudzím významom, nemo napodobňovali perami nový svet. Niekedy sa niekto prezradil, keď náhle nahlas vypustil nejakú nepochopiteľnú vetu do všeobecného hermetického mlčania.

V bytovni pri takzvanej prevádzkarni, kde si človek u staršej vbielej zástere mohol kúpiť šálku čaju alebo horúcu klobásku, som spojil dva stoly, viditeľne som vyložil Henrichove učebnice a akal som. Väčšinou prišlo spolu päť – šesť krások z východu s dlhými vyperoxidovanými vlasmi aj počítačovní hackeri s kuliarmi s oceľovým rámom. Aždy bojko s priezračnými očami, ktorý pracoval v Poldi - v oceľovom závode severozápadne od Prahy a zkladna prichádzal dvakrát do týždňa výlučne kvôli mojim hodinám. Niečo regulérne si asi nemohol dovoliť.

Moja angličtina do určitej miery ušla. Vysvetlil som im niečo z gramatiky, čo som si vyvolal v pamäti zo školských čias počas jeden a pol hodinovej cesty metrom či autobusom. Trochu som rozprával a pýtal sa, snažil som sa ich podnietiť k rozprávaniu, pričom som im, keď to haprovalo, pomohol nájsť správne slovíčko. Zato mi dal každý nejaké prepitné, bez ktorého sa mohol zaobísť. Pätnásť alebo dvadsať korún, čo som na ceste domov prefajčil alebo prechlastal. Človek vždy niekde je a niečo tam robí.

Překlad: Lucia Sekáčová